

**Zpráva o činnosti
Sekce zemědělských vstupů
za rok 2020**

Kolektiv autorů:

Mgr. Šárka Poláková, Ph.D.
Ing. Michaela Smatanová, Ph.D.
Ing. Jaroslav Houček
Ing. Jiří Fiala, Ph.D.
Ing. Michal Beránek
Dr., Ing. Přemysl Fiala
Ing. Darina Jachanová
Ing. Olga Venerová
Ing. Pavel Minář, Ph.D.
Ing. Jana Ondráčková
Ing. Tomáš Jedlička
Ing. Andrea Blažková
Ing. Jaroslava Engelová
Ing. Robert Tůma
Ing. Kristina Svobodová

Schválil:

Ing. Miroslav Florián, Ph.D.

Obsah

ÚVOD.....	4
1 ODDĚLENÍ KRMIV (OdK).....	4
1.1 Úřední kontroly krmiv	4
1.1.1 Běžné kontroly.....	5
1.1.2 Cílené kontroly a monitoring krmiv	6
1.1.3 Radioaktivní kontaminace	6
1.1.4 Mimořádné kontroly	6
1.1.5 Registrační kontroly	6
1.2 Výsledky analyzovaných vzorků krmiv	6
1.3 Evidence krmivářských provozů	7
1.4 Porušení právních předpisů v kontrolovaných provozech.....	8
1.5 Biologické zkoušení krmiv (BZK)	8
2 ODDĚLENÍ HNOJIV (OdH)	9
2.1 Schvalování	9
2.2 Odborný dozor.....	9
3 ODDĚLENÍ VÝŽIVY ROSTLIN (OdVR).....	10
3.1 Agrochemické zkoušení zemědělských půd.....	10
3.2 Stacionární výživářské a vegetační nádobové zkoušky.....	11
4 ODDĚLENÍ PŮDY A LESNICTVÍ (OdPL).....	12
4.1 Bezpečnost půdy.....	12
4.1.1 Bazální monitoring půd (BMP).....	12
4.1.2 Registr těžkých kovů	13
4.1.3 Monitoring kalů z čistíren odpadních vod.....	13
4.1.4 Monitoring kvality půdy a rostlin po aplikaci kalů	13
4.1.5 Monitoring sedimentů	14
4.2 Lesnická činnost	14
5 ODBOR PŘÍPRAVKŮ NA OCHRANU ROSTLIN (OPOR)	15
5.1 Povolování přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků.....	15
5.2 Osvědčování způsobilosti pracovat podle zásad GEP	17
6 ODBOR KONTROLY ZEMĚDĚLSKÝCH VSTUPŮ (OKZV)	17
6.1 Kontroly podmíněnosti (cross compliance).....	17
6.2 Národní kontroly.....	19

6.2.1	Kontroly v oblasti krmiv	19
6.2.2	Kontroly v oblasti hnojiv	20
6.2.3	Kontroly přípravků na ochranu rostlin v obchodní síti.....	20
6.2.4	Kontrola nakládání s přípravky na ochranu rostlin u profesionálních uživatelů.....	21
6.2.5	Kontroly ekologického zemědělství	21
6.3	Delegované kontroly.....	22
6.4	Kontrolní testování aplikační techniky.....	23
6.5	Odborná způsobilost pro nakládání s POR.....	23
6.6	Statistika spotřeby POR.....	24

ÚVOD

Sekce zemědělských vstupů (SZV) zahrnuje činnosti v oblasti krmiv, hnojiv, půdy, ekologického zemědělství, lesnictví, přípravků na ochranu rostlin a souvisejících úředních kontrol. Od roku 2015 má dva odbory: Odbor kontroly zemědělských vstupů (OKZV) a Odbor přípravků na ochranu rostlin (OPOR) a čtyři přímo řízená oddělení.

I nadále probíhá na sekci úzká spolupráce mezi jednotlivými odbory a odděleními, ve spolupráci byl rovněž zpracován roční plán kontrolní a analytické činnosti za účelem zajištění koordinace kontrolní činnosti, odběrů a analýz vzorků. I v roce 2020 se jednotlivé odbory a oddělení podílely na tvorbě legislativy (národní i evropské), organizovaly vzdělávací akce, vykazovaly publikační a osvětovou činnost a poskytovaly informace podle příslušných právních předpisů.

Tato zpráva uvádí přehled stěžejních činností jednotlivých odborů a oddělení SZV za rok 2020, dále jsou ve zprávě uvedeny počty a výsledky kontrol a odběrů vzorků.

1 ODDĚLENÍ KRMIV (OdK)

1.1 Úřední kontroly krmiv

Úřední kontroly krmiv, doplňkových látek a premixů provádějí inspektoři OKZV podle ročních plánů kontrolní činnosti, v souladu s metodickými pokyny. Kontroly provozů probíhají bez předchozího upozornění. Úřední kontroly jsou zaměřeny na všechny fáze výroby, skladování a používání krmiv, doplňkových látek a premixů.

V oblasti krmiv ÚKZÚZ provádí následující typy úředních kontrol:

- **běžné kontroly** dodržování legislativy při výrobě a uvádění krmiv,
- **cílené kontroly** eliminace nejčastějších rizik bezpečnosti krmiv,
- **monitoring** krmiv zaměřený na výskyt mykotoxinů,
- **mimořádné kontroly** vyžádané externími subjekty, včetně kontrol RASFF,
- **registrační kontroly** výroby a uvádění krmiv.

Počty úředních kontrol (s výjimkou kontrol mimořádných a registračních) jsou plánovány na základě analýzy rizik, která zahrnuje zejména počty provozů, které mají být kontrolovány, druhy činností, které kontrolovaný provoz vykonává, pozici a význam subjektu na trhu a počet závad zjištěných v uplynulém období.

V roce 2020 vykonali inspektoři ÚKZÚZ celkem **1756** úředních kontrol krmiv, včetně provozů prvovýroby. Konkrétní počty kontrol, vztažené k jednotlivým činnostem v kontrolovaných provozech, ukazuje následující tabulka. Některé zemědělské provozy mají registrováno více provozovaných činností, které byly prověřovány v rámci jedné úřední kontroly. Z tohoto důvodu matematický součet kontrol jednotlivých typů provozů překračuje výše uvedený počet fyzicky provedených úředních kontrol krmivářských provozů.

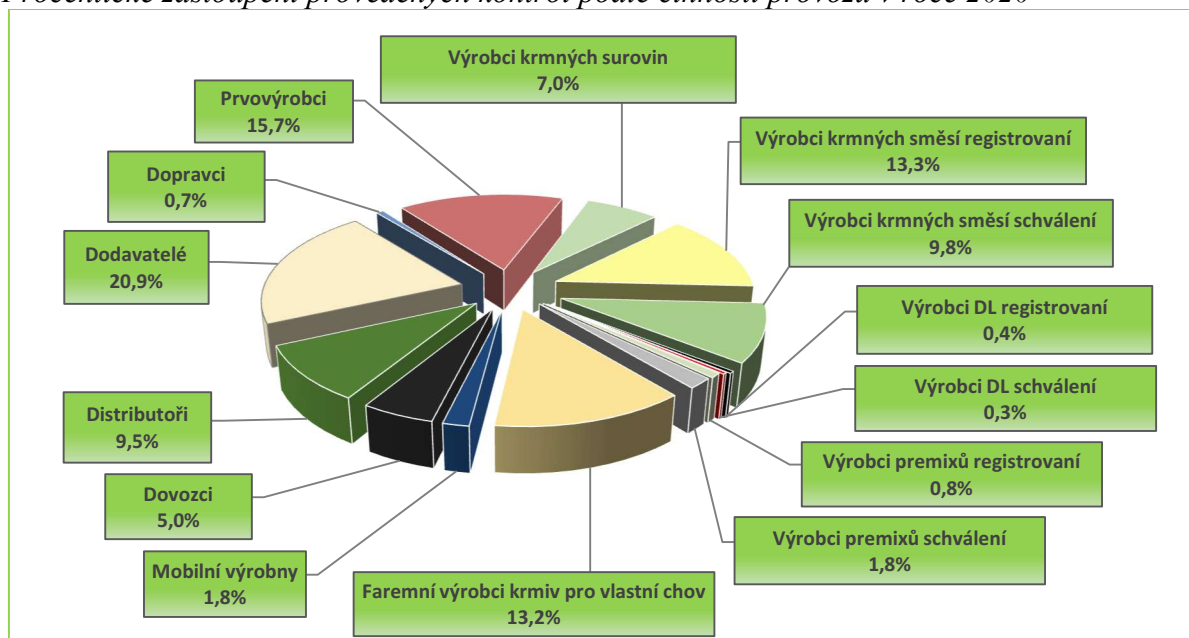
Četnost kontrol je předem stanovena podle výsledku analýzy rizika provozů a prováděných činností, kdy jsou plánovány zpravidla 1-4 kontroly v podniku ročně (1 kontrola u distributorů nebo dodavatelů, mobilních mícháren, 2-4 kontroly například u výrobců premixů).

Počty registrovaných a kontrolovaných provozů v roce 2020

Činnost	Počet provozů v evidenci ÚKZÚZ	Počet provedených kontrol *
Výrobci krmných surovin	363	183
Výrobci krmných směsí registrovaní	254	348
Výrobci krmných směsí schválení	109	257
Výrobci doplňkových látek registrovaní	7	10
Výrobci doplňkových látek schválení	6	8
Výrobci premixů registrovaní	7	21
Výrobci premixů schválení	26	47
Faremní výrobci krmiv pro vlastní chov	386	345
Mobilní výroby	53	47
Dovozci	235	130
Distributoři	914	248
Dodavatelé	1485	548
Dopravci	1475	18
Prvovýrobci	28351	413

* některé kontrolované provozy mají více registrovaných činností

Procentické zastoupení provedených kontrol podle činnosti provozů v roce 2020

1.1.1 Běžné kontroly

Představují plánované kontroly, které zahrnují více oblastí (plnění podmínek registrace/schválení, označování, kontroly zařízení a vybavení, dokumentace atd.). Oblasti, na které se inspektor zaměří, ovlivňuje okamžitá situace v provozu a inspektor se může na místě rozhodnout, co bude při kontrole sledovat. Součástí běžné kontroly může být odběr vzorku.

Při běžné kontrole bylo v roce 2020 odebráno 343 vzorků krmiv, jako nevyhovující bylo hodnoceno 68 analyzovaných vzorků (19,9 %). Nejčastěji nebyla dodržena v označení deklarovaná jakost (65 krmiv), u 24 vzorků z tohoto počtu se závažné nedodržení deklarace týkalo více sledovaných parametrů. Dále byly zjištěny 3 vzorky krmiv s ohroženou bezpečností.

1.1.2 Cílené kontroly a monitoring krmiv

Tyto kontroly prověřují, zda produkty určené ke krmení neobsahují zakázané látky nebo nepřekračují stanovené platné limity nebo doporučené směrné hodnoty obsahu nežádoucích látek. Analýzy krmiv, odebraných v rámci cílené kontroly, však nejsou omezeny pouze na sledovaný (cílený) parametr, ale zahrnují i ověření jiných ukazatelů bezpečnosti a jakosti krmiv, včetně deklarovaných znaků produktu.

V rámci cílené kontroly, včetně monitoringu krmiv, bylo v roce 2020 odebráno **486** vzorků krmiv, nevyhovujících bylo **11** vzorků (2,3 %). Z tohoto počtu bylo 1 krmivo nejakostní, 4 krmiva se závažnou nejakostí více parametrů, 2 krmiva falšovaná, 2 vzorky krmiv s ohroženou bezpečností a 2 krmiva s rezidui, indikující nutnost úpravy systému dekontaminace zařízení po medikaci.

1.1.3 Radioaktivní kontaminace

Monitoring radioaktivní kontaminace krmiv provádí SÚJB, kterému ÚKZÚZ poskytuje vzorky převážně objemných krmiv, vzorkovaných inspektory SZV. V roce 2020 bylo odebráno **48** vzorků krmných surovin a krmných směsí, všechny byly posouzeny jako vyhovující.

1.1.4 Mimořádné kontroly

Nejsou součástí plánu, jedná se o kontroly, které vyvolají vnější podněty, např. varování ze systému RASFF, stížnosti spotřebitelů, nebo informace od krajských veterinárních správ. V roce 2020 bylo na podnět uskutečněno celkem **22** mimořádných kontrol, při kterých byly zjištěny 2 případy závažného porušení legislativy a 2 marginální závady. Byla uložena 2 zvláštní opatření k zjištěnému porušení předpisů a 1 zvláštní opatření bez porušení legislativy. Odebrány byly **4** vzorky krmiv, všechny byly posouzeny jako vyhovující.

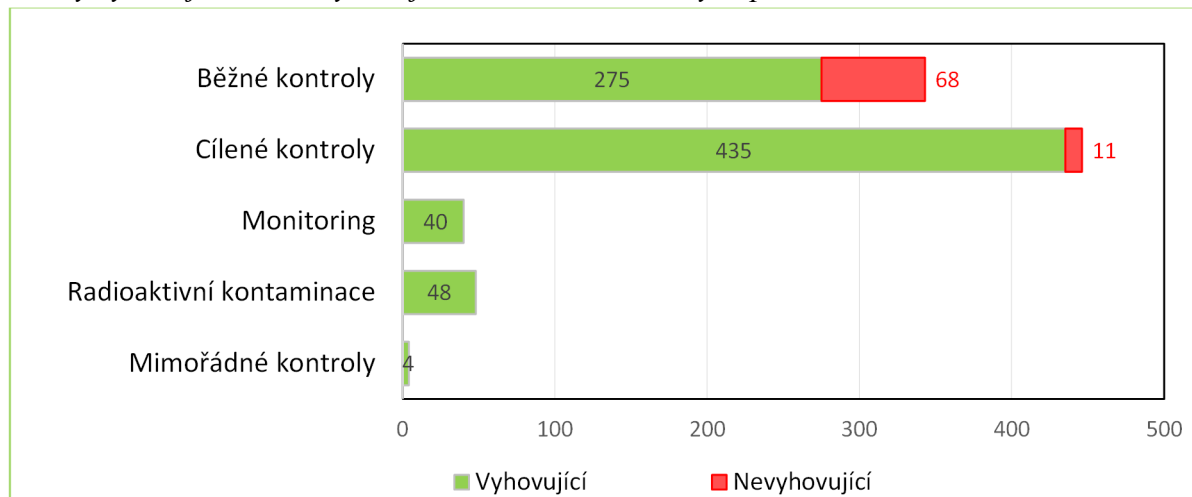
1.1.5 Registrační kontroly

Rovněž nejsou plánovány a jsou iniciovány doručením žádosti provozovatelů o registraci, schválení nebo změnu rozsahu registrace provozu. V roce 2020 bylo provedeno **36** registračních kontrol.

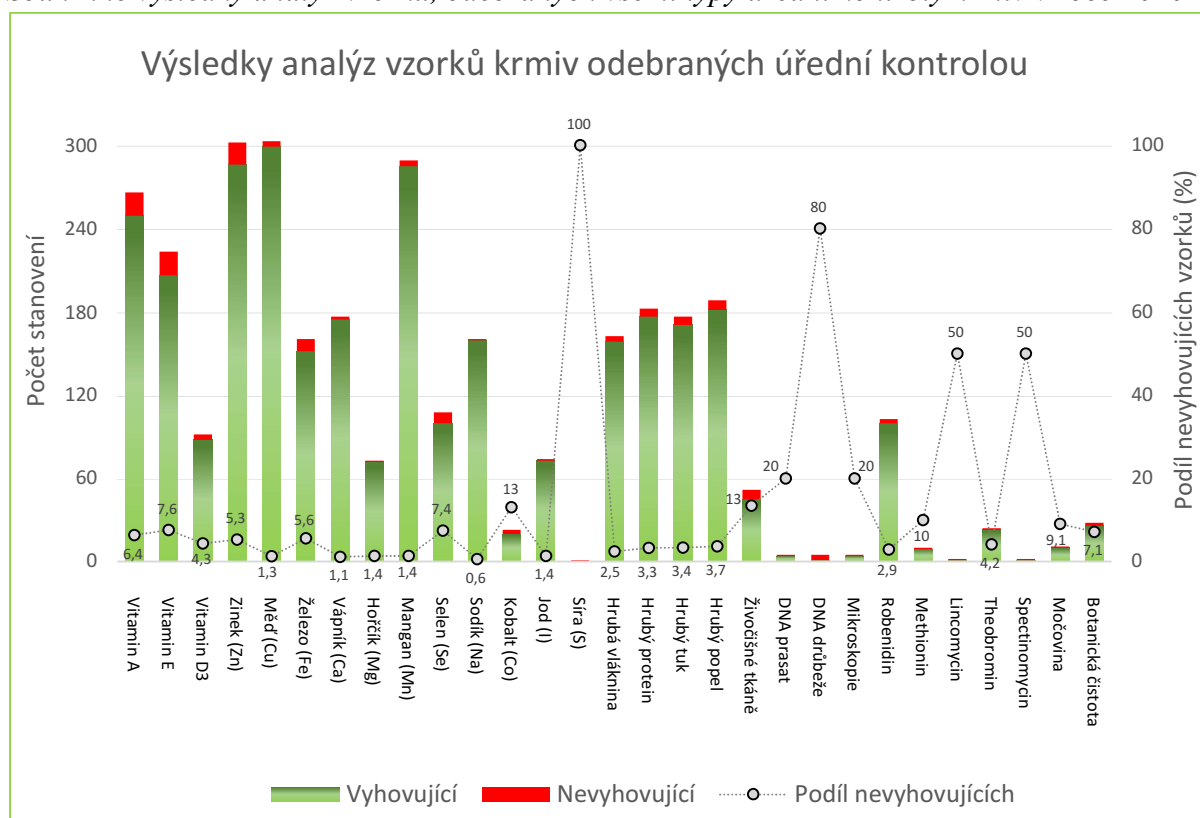
1.2 Výsledky analyzovaných vzorků krmiv

Součástí většiny úředních kontrol (a m.j. všech cílených kontrol) je také odběr vzorků. V roce 2020 inspektoři ÚKZÚZ odebrali celkem **881** vzorků krmiv v rámci kontrol běžných, cílených, monitoringu krmiv, včetně radioaktivní kontaminace a kontrol mimořádných. Nevyhovujících vzorků krmiv bylo zjištěno celkem **79** (9,0 %).

Počty vyhovujících a nevyhovujících vzorků, odebraných při úředních kontrolách krmiv 2020

Souhrnné výsledky analýz vzorků, odebraných všemi typy úřední kontroly krmiv v roce 2020

1.3 Evidence krmivářských provozů

V registračním systému ÚKZÚZ bylo k 31. 12. 2020 evidováno **21 710** subjektů, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv. V převážné většině se jedná o fyzické osoby – **16 536** subjektů, právnické osoby – **5 162** subjektů a **12** zahraničních právních subjektů, které mají v ČR registrovaný provoz. Celkem bylo u těchto subjektů k tomuto datu evidováno 32 852 provozů, z toho schválených bylo 321 a registrovaných provozů 2 242, provozů zemědělské prvovýroby bylo

28 351, dopravců krmiv 1478 provozů a 460 provozů, které nespádají pod povinnost registrace, ale byly ve sledovaném období kontrolovány nebo jsou v registračním řízení.

V roce 2020 bylo nově schváleno **9** a registrováno **525** provozů, z toho 378 provozů zemědělské prvovýroby. Změny v evidenci byly provedeny u 65 schválených a 406 registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto 312 provozů (z toho 12 schválených, 300 registrovaných).

Převážná většina nově registrovaných provozů se týká zemědělské prvovýroby a dopravců. Přetrvává tendence úbytku výrobců krmiv pro hospodářská zvířata a markantní nárůst provozů výrobců a u dodavatelů krmiv pro zvířata v zájmovém chovu. Během roku vzhledem ke koronavirové krizi došlo k menšímu poklesu schválených a registrovaných provozů, veškerá schvalovací a registrační řízení byla i přes složitější režim provedena v řádných termínech.

1.4 Porušení právních předpisů v kontrolovaných provozech

Inspektoři v roce 2020 během provedených **1756** úředních kontrol krmiv (včetně prvovýroby) zaznamenali v prověřovaných provozech celkem **24** závad neodstranitelných v průběhu kontroly. Ve srovnání s rokem 2019 došlo k poklesu počtu závažných porušení o 31 %. Dále bylo zjištěno **40** marginálních závad, které byly odstraněny již v průběhu úřední kontroly, zde se snížil počet případů oproti roku 2019 o 46 %. V souladu s Nařízením o úředních kontrolách EP a R (EU) 2017/625 bylo uloženo **16** zvláštních opatření k zajištění bezpečnosti krmiv nebo k dodržení právních předpisů v oblasti krmiv. Na základě zjištěných deliktů bylo s odpovědnými osobami vedeno **6** případů správních řízení, souhrnná výše uložených pokut činí **88 tis. Kč**. Provozovatelé nejčastěji porušili limity maximálního obsahu nežádoucích látek v krmivu dle Nařízení Komise č. 574/2011, včetně případů křížové kontaminace krmiv rezidui kokcidiostatik či léčiv, překročili maximální obsah doplňkové látky v krmivech, stanovený pro jednotlivé druhy a kategorie zvířat, nebo závažným způsobem nedodrželi deklarovaný obsah krmiva uváděného na trh.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Michal Beránek, tel. 257 294 240, michal.beranek@ukzuz.cz

1.5 Biologické zkoušení krmiv (BZK)

Celý rok 2020 probíhala biologická testace pro společnost INTEGRA, a.s., Žabčice. Tato testace byla zaměřena na ověření produkční účinnosti krmné směsi a užítkovost snáškových hybridů. Další testací, která byla provedena, byla testace pro francouzskou společnost SODIVAS. Jednalo se o ověření polyherbálního produktu Natu-B4 jako alternativy k používání cholinchloridu, což je produkt, kterým výživáři přidávají cholin do diet zvířat pro zajištění jeho adekvátní hladiny. Testace na základě objednávky Vysoké školy chemicko-technologické v Praze (VŠCHT) měla za cíl ověřit účinky enzymově upraveného ječmene na ukazatele výkrmnosti a zdravotního stavu brojlerových kuřat.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Jitka Štukhejlová, tel. 569 430 412, jitka.stukhejlova@ukzuz.cz

2 ODDĚLENÍ HNOJIV (OdH)

Oddělení hnojiv schvaluje hnojiva (včetně pomocných rostlinných přípravků, pomocných půdních látek a substrátů - dále jen hnojiva) uváděná do oběhu čtyřmi legálními způsoby – jedná se o registraci a ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemné uznávání (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2019/515) a hnojiva ES (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). HNOJIVA ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

2.1 Schvalování

V režimu registrace bylo v roce 2020 vydáno celkem **485** rozhodnutí, z toho **200** rozhodnutí o registraci, **247** prodloužení platnosti registrace a v **38** případech bylo vydáno rozhodnutí o změně žádosti o registraci. Dále bylo ohlášeno **146** hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno **71** výrobků a v režimu HNOJIV ES **63** hnojiv.

2.2 Odborný dozor

V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem **228** vzorků – **155** registrovaných hnojiv a PL, **17** ohlášených hnojiv, **36** hnojiv ES, **3** vzájemně uznané výrobky a **17** hnojiv určených k aplikaci na vlastní pozemky. Na základě výsledků analýz vzorků bylo zrušeno **7** rozhodnutí o registraci a **1** ohlášené hnojivo. Důvodem bylo kromě nevyhovujících jakostních ukazatelů také překročení limitů rizikových prvků.

Cílené kontroly zaměřené na komposty, digestáty a statková hnojiva byly prováděny jak u registrovaných a ohlášených výrobků (jako součást odborného dozoru), tak jako kontrola výrobků určených pro vlastní potřebu.

*Hnojiva, u nichž byly v roce 2020 zjištěny nadlimitní obsahy rizikových prvků **

Výrobek	Překročení limitů rizik. prvků (v mg prvku/kg vysuš. vz.)
Minerální hnojivo	Pb (41,9/ 15); Cd (66.3/ 50)
Digestát	Zn (1400/ 1200)
Digestát	Zn (1460/ 1200)
Kompost	Ni (71/ 50)
Kompost	Ni (127/ 50)
Kompost	Zn (628/ 600); Hg (1,14/ 1,0)

* červeně vyznačen limit rizikových prvků

Cílené kontroly v roce 2020 - komposty, digestáty, statková hnojiva, sušené hnoje *

	Počet odebraných vzorků (překroč. limitů rizik. prvků/ nedodržení jakostních ukazatelů)	Překročení limitů rizik. prvků (v mg prvku/ kg vysuř. vzorku)
Komposty	94 (3/4)	Ni (71/50); Ni (127/50); Zn (628/600); Hg (1,14/1,0)
Digestáty	11 (2/0)	Zn (1400/1200); Zn (1460/1200)
Statková hnojiva	9 (0/-)	

* červeně vyznačen limit rizikových prvků

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Jaroslav Houček, tel. 257 294 218,
jaroslav.houcek@ukzuz.cz

3 ODDĚLENÍ VÝŽIVY ROSTLIN (OdVR)

3.1 Agrochemické zkoušení zemědělských půd

V roce 2020 bylo prozkoušeno celkem **464 832** ha z. p., a bylo odebráno **65 895** půdních vzorků. Pro MZe byla za tuto oblast vypracována za šestileté období 2014 - 2019 závěrečná zpráva „Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd“.

AZZP je pravidelné zjišťování vybraných parametrů půdní úrodnosti; provádí se v šestiletých cyklech a zahrnuje odběr vzorků, jejich chemický rozbor a vyhodnocení výsledků. AZZP je prováděno na základě zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů. Na zkoušených pozemcích se stanovují u všech vzorků tyto agrochemické vlastnosti: půdní reakce, obsah přístupného P, K, Mg a Ca. Dále se vypočítává aktuální kationtová výměnná kapacita, potřeba vápnění a poměr K:Mg. Mikroelementy (B, Cu, Zn, Fe, Mn, S, Al) byly stanoveny ve vybraných 35 tis. vzorků a parametry organické hmoty u 5 100 vzorků. Všechny agrochemické půdní vlastnosti jsou hodnoceny samostatně pro ornou půdu, vinice, intenzivní sady a chmelnice.

Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2014-2019

Průměrná hodnota výměnné půdní reakce zemědělské půdy v ČR je 6,0 pH, tedy slabě kyselá. Půda s extrémně kyselou, silně kyselou a kyselou půdní reakcí (tj. s pH do 5,5) představuje 31,3 % prozkoušené výměry. Dalších 39,2 % výměry zemědělské půdy vykazuje slabě kyselou půdní reakci (pH 5,6 až 6,5). Pravidelně vápnit (alespoň udržovací dávkou) by bylo třeba celkem na téměř 70,6 % zemědělské půdy. Podíl alkalických půd s pH nad 7,2 zaujímá více než 12 % výměry zemědělské půdy. Z dlouhodobého šetření je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd, jako následek nedostatečného vápnění pozemků.

Průměrná zásoba přístupného **fosforu** na zemědělské půdě ČR činí 89 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má

negativní trend. Průměrný obsah přístupného fosforu na orné půdě ČR je 90 mg.kg^{-1} . Podíl orných půd s nízkým obsahem fosforu tvoří téměř 26,5 %, naopak vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupen na 24,1 % výměry.

Průměrný obsah přístupného **draslíku** na zemědělské půdě ČR je v současné době 252 mg.kg^{-1} , v období 2005–2010 to bylo 238 mg.kg^{-1} . U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu. Pravděpodobně dochází k uvolňování draslíku v půdě z méně přístupných forem. Průměrný obsah přístupného draslíku na orné půdě je 253 mg.kg^{-1} . Podíl orných půd s nízkým obsahem činí 7,7 % výměry, vysoký a velmi vysoký obsah byl zjištěn na 22,8 % výměry.

Průměrný obsah přístupného **hořčíku** činí 198 mg.kg^{-1} na zemědělské půdě ČR, od cyklu 2005–2010 se prakticky nemění. Průměrný obsah přístupného hořčíku na orné půdě ČR je 194 mg.kg^{-1} . Podíl orných půd s nízkým obsahem činí 13,5 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 17,4 % výměry. Vývojový trend obsahu přístupného hořčíku není zcela jednoznačný, vykazuje stagnaci, ale i mírné kolísání. Tento stav do jisté míry souvisí se zastoupením jiných kationtů v sorpčním komplexu (především draslíku) a tím lepšímu nebo horšímu uplatnění méně aktivního hořčíku.

Průměrný obsah přístupného **vápníku** na zemědělské půdě ČR je $2\,866 \text{ mg.kg}^{-1}$, mezi lety 2005–2010 byl na úrovni $2\,999 \text{ mg.kg}^{-1}$. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně od 90. let minulého století klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce. Průměrný obsah přístupného vápníku na orné půdě ČR činí $2\,957 \text{ mg.kg}^{-1}$. Podíl půd s nízkým obsahem vápníku je 9,1 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 24,9 %.

Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR **draslíkem a hořčíkem** se projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,50.

3.2 Stacionární výživářské a vegetační nádobové zkoušky

V roce 2020 byly na **11** zkušebních stanicích vedeny 4 stacionární polní zkoušky, celkem na **1611** pokusných parcelách. Dlouhodobě se zde provádí zkoušky různých způsobů hnojení a hodnotí se vliv na výnos, kvalitu pěstovaných plodin a změny půdních vlastností. Jedná se o tyto dlouhodobé zkoušky:

- Sledování vlivu stupňované intenzity hnojení na výnos plodin a agrochemické vlastnosti půd a bilanci živin.
- Sledování vlivu různých intenzit hnojení na půdní úrodnost a změny agrochemických vlastností půdy v podmínkách závlahy.
- Systém organického hnojení ověřující minimalizaci nebo úplné vynechání hnojení minerálními hnojivy.
- Porovnání účinnosti organických hnojiv (kejdy, digestátů, kompostu) a minerálního hnojiva při hospodaření ve zranitelné oblasti.
- Ověření účinnosti stupňovaných dávek dusíku, při konstantních hladinách fosforu a draslíku na změny dusíku v půdě, výnosy, kvalitu produktů a výrobnost osevního sledu.

- Vliv obhospodařování travního porostu na produkci se sleduje od roku 1969 na pokusné ploše v Závišíně. Hodnotí se vývoj produktivity, botanického složení a kvality píče a vlastnosti půdy pod trvalým travním porostem.
- Na 12 lyzimetrických stanovištích v odlišných klimatických a půdních podmínkách jsou dlouhodobě sledovány ztráty živin z půdy. Hodnotí se vstupy z organických a minerálních hnojiv, srážkových vod, případně závlahové vody a dále výstupy živin odčerpané sklizní a ztráty živin zjištěné v eluátu.

Ve vegetační hale v Brně bylo v roce 2020 založeno **12** nádobových zkoušek ve **588** nádobách. Pokračovalo ověřování vlivu agrouhlí na růst polních plodin, pokusnou rostlinou byla kukuřice na siláž. Současně pokračovala další navazující zkouška s agrouhlím, ve které byl testován jeho vliv na výnos plodin a půdní vlastnosti při vysokých dávkách živin. Dále byly provedeny tři registrační zkoušky, v první byl testován vliv rezidua biokonverze organického odpadu larvami *Hermetia illucens* na výnosy. V dalších zkouškách byly testovány skupiny biostimulanů a sápropele. Proběhlo i porovnání účinnosti fosforečných hnojiv na bázi struvitu a hnojiva Drafos s účinností běžného superfosfátu. Struvit představuje jednu z možností recyklace fosforu obsaženého v odpadních vodách v podobě využitelné ke hnojení. Zavedeno bylo testování počtu klíčivých semen plevelů vyskytujících se v registrovaných kompostech s cílem ověřit, zda procesem kompostování dochází k eliminaci semen plevelů. Rovněž byl sledován vliv složení zakládky kompostu na množství semen a druhy vzešlých plevelů.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Michaela Smatanová, Ph.D. tel. 543 548 316, michaela.smatanova@ukzuz.cz

4 ODDĚLENÍ PŮDY A LESNICTVÍ (OdPL)

4.1 Bezpečnost půdy

4.1.1 Bazální monitoring půd (BMP)

Monitoring zemědělských půd vznikl v roce 1992 za účelem dlouhodobého sledování stavu a změn půdních vlastností. Spočívá ve sledování fyzikálních a chemických půdních parametrů na stálých monitorovacích plochách stálými postupy. Sít' pozorovacích ploch monitoringu sestává ze základního subsystému, který je tvořen **189** plochami zemědělské půdy a ze subsystému kontaminovaných ploch se zvýšenými obsahy rizikových prvků. V tomto subsystému se nachází **27** lokalit.

V roce 2020 proběhly každoroční odběry půdních vzorků z vybraných monitorovacích ploch. Bylo odebráno **40** půdních vzorků ornice ze 40 stálých ploch Bazálního monitoringu půd a **5** vzorků svrchního horizontu z ploch v chráněných územích určených ke stanovení vybraných perzistentních organických polutantů (PCB, HCH, HCB, DDT), PAH a uhlovodíků C₁₀-C₄₀. V těchto 40 vzorcích bylo dále stanoveno 100 účinných látek přípravků na ochranu rostlin.

Dále byly v rámci BMP odebírány vzorky rostlin pro stanovení celkového obsahu rizikových prvků na stálých 25 plochách základního subsystému BMP a 27 lokalitách

subsystému kontaminovaných ploch BMP. Celkem bylo odebráno **87** vzorků rostlinného materiálu.

Na **40** monitorovacích plochách BMP byly v prvním říjnovém týdnu odebrány půdní vzorky určené pro stanovení půdních mikrobiálních vlastností. Sada stanovovaných parametrů zahrnuje metody charakterizující biomasu, aktivitu a diverzitu půdních mikrobiálních společenstev.

V závěru roku, před zámrzem, byly na 23 monitorovacích plochách odebrány vzorky ornice a podorničí určené ke stanovení minerálních forem dusíku, celkem **46** vzorků.

V první polovině roku 2020 byly shromážděny a do databáze uloženy informace o hnojení, použitých přípravcích na ochranu rostlin a pěstovaných plodinách ze všech monitorovacích ploch BMP.

Vzhledem k tomu, že v průběhu trvání BMP došlo dvakrát ke změně klasifikačního systému půd, bylo v roce 2011 rozhodnuto, že u všech monitorovacích ploch BMP bude znovu vykopána pedologická sonda a popsán půdní typ podle platného Taxonomického klasifikačního systému půd ČR (Němeček a kol., 2011). V roce 2020 bylo vykopáno a popsáno **13** sond. Celkem již bylo k 31. 12. 2020 překlasifikováno **101** ploch BMP.

V roce 2020 byly prováděny analýzy v půdních vzorcích odebraných v rámci tzv. základních odběrů, které se uskutečnily v průběhu roku 2019. Předpokládá se, že analýzy budou kompletně dokončeny během 1. pololetí roku 2021.

4.1.2 Registr těžkých kovů

Registr těžkých kovů je v současné době tvořen dvěma databázemi. První databáze obsahuje výsledky stanovení prvků ve výluhu 2M HNO₃. Rozšiřování této databáze bylo ukončeno v roce 2009; nyní obsahuje téměř 60 tis. vzorků. Druhá databáze je tvořena výsledky stanovení obsahů prvků po extrakci lučavkou královskou. Tato metoda je v rámci Registru těžkých kovů používána od roku 1998 dosud; databáze obsahuje více než 14 tis. vzorků.

Obsahy rizikových prvků v půdě jsou hodnoceny podle vyhlášky č. 153/2016 Sb., která vstoupila v platnost 1. června 2016. Byly stanoveny preventivní hodnoty, při jejichž překročení je nezbytné dodržovat opatření zamezující dalšímu zvyšování obsahů prvků v půdě a dále byly stanoveny tzv. indikační hodnoty, při jejichž překročení by již mohlo dojít k ohrožení zdraví lidí a zvířat a snížení kvality rostlinné produkce. Indikační hodnota byla v roce 2020 překročena v 16 půdních vzorcích. O překročení byla informována Česká inspekce životního prostředí.

Pro Registr těžkých kovů bylo v roce 2020 vybráno ze vzorků AZZP celkem **675** vzorků půd, z toho 98 vzorků z pozemků obhospodařovaných ekologickými zemědělci.

4.1.3 Monitoring kalů z čistíren odpadních vod

V roce 2020 bylo odebráno **40** vzorků kalů z čistíren odpadních vod, jejichž produkce je dále využívána v zemědělství, nebo se jedná o velké a dlouhodobě monitorované ČOV. Ve všech vzorcích je stanoven obsah rizikových prvků a ve vybraných 14 vzorcích organické polutanty (PCB, PAH, AOX, HCH, HCB, DDT, PBDE, PFAS).

4.1.4 Monitoring kvality půdy a rostlin po aplikaci kalů

V roce 2020 bylo odebráno **27** vzorků půd po aplikaci kalů a **17** vzorků rostlin. Ve vzorcích se provádí stanovení rizikových prvků.

4.1.5 Monitoring sedimentů

Od roku 1995 do konce roku 2020 bylo odebráno a zanalyzováno celkem **602** vzorků sedimentů (v roce 2020 to bylo 20 vzorků). Z uvedeného počtu je 322 rybníků „polních“ a 175 rybníků „návesních“, 66 rybníků lesních, 31 sedimentů z toků a 8 sedimentů z vodních nádrží. V sedimentech se provádí stanovení výměnného pH, zrnitosti, přístupných živin, rizikových prvků, PCB, HCH, HCB, DDT, PAH a uhlovodíků C₁₀-C₄₀.

Všechny práce probíhají v těsné spolupráci s Odborem kontroly zemědělských vstupů.

Data z BMP a vstupů do půdy jsou předávána do informačních systémů MZe. Na základě individuálních požadavků byla vybraná data z BMP a vstupů do půdy poskytnuta CENIA, UK, ČZU, ČVUT, MU, BC AV ČR.

4.2 Lesnická činnost

V období květen – listopad 2020 byla na **93** šetřených stanovištích dokončena druhá etapa terénních prací na průzkumu výživy lesa v PLO Krušné hory.

V této PLO proběhla také kontrola účinnosti leteckého vápnění na lokalitách Cínovec, Litvínov, Hora Sv. Kateřiny, Jirkov, Blatno, Kryštofovy Hamry, Vejprty, Kovářská, Jáchymov, Kraslice. Kontrola účinnosti leteckého vápnění proběhla také na lokalitě Javořice v PLO Českomoravská vrchovina. Pro kontrolu vápnění bylo celkem odebráno **321** půdních a **248** rostlinných vzorků ze 107 stanovišť. Celkově bylo dosaženo počtu 200 odběrných míst, což je dostatečně reprezentativní pro stanovení chemizmu půd a asimilačních orgánů – jehlic a listů převládajících dřevin.

Při dlouhodobém periodickém šetření účinků vápnění na lesní ekosystémy bylo odebráno 66 vzorků půdní lysimetrické vody z lokalitě Javořice na Českomoravské vrchovině (Javořice) a 6 vzorků pro mikrobiologické rozbor.

Pěstování a pravidelné dendrometrické hodnocení energetických dřevin v podmínkách bývalých horských pastvin probíhá na pokusných plochách ústavu ve Stachách na Šumavě. Bohužel průběh pokusu byl pandemickými omezeními narušen – mýcení porostu muselo být odloženo na jaro 2021.

Kontakt: vedoucí oddělení - Mgr. Šárka Poláková, Ph.D., tel. 543 548 333, sarka.polakova@ukzuz.cz

5 ODBOR PŘÍPRAVKŮ NA OCHRANU ROSTLIN (OPOR)

Problematika povolování přípravků na ochranu rostlin spadá pod Sekci zemědělských vstupů od roku 2014, věnuje se jí OPOP a zahrnuje tyto činnosti:

- povolování přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků,
- hodnocení vlastností pesticidních účinných látek,
- posuzování vlastností přípravků a jejich rizik pro životní prostředí,
- hodnocení účinnosti přípravků proti škodlivým organismům,
- osvědčování Správné experimentální praxe (GEP).

OPOR dále vede tzv. Registr přípravků na ochranu rostlin, jehož účelem je zpřístupnit veřejnosti data týkající se povolených přípravků. Data jsou aktualizována 1 x denně, registr lze nalézt na: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/POR/>.

5.1 Povolování přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků

Povolovací proces má dva stupně, schválení účinné látky Evropskou komisí a povolení přípravku v jednotlivých členských státech. Aby mohl být přípravek v České republice prodáván a používán, musí být stejně jako ve všech ostatních zemích Evropské unie povolen národním registračním úřadem, kterým je ÚKZÚZ, Odbor přípravků na ochranu rostlin.

V roce 2020 byl celkový počet podaných žádostí o povolení, změnu nebo obnovu povolení srovnatelný s rokem 2019. V případech náročných na kapacitu hodnotitelského úseku se situace meziročně nezměnila. Pokračoval zejména trend z roku 2019, tedy nárůst žádostí o obnovu povolení a o nové povolení v důsledku Brexitu, kdy je Česká republika tzv. zonální zpravodajskou zemí.

Počet přijatých žádostí 2006 - 2020

Počty rozhodnutí vydaných v roce 2020

Rozhodnutí vydaná v procesu národního povolování	
Nový přípravek – povolení formou vzájemného uznávání	39
Nový pomocný prostředek	12
Změna povolení s hodnocením	78
Administrativní změna povolení	676
Zrušení povolení	140
Schválení plánu letecké aplikace	1
Povolení přípravku k řešení mimořádných stavů v ochraně rostlin formou nařízení ÚKZÚZ	15
Rozhodnutí vydaná v procesu zonálního povolování	
ČR je zonálním zpravodajským státem	
Nový přípravek	24
Změna povolení	13
ČR je dotčeným členským státem	
Nový přípravek	28
Změna povolení	46
Rozhodnutí vydaná v procesu povolování souběžného obchodu	
Povolení souběžného obchodu pro obchodní použití	14
Povolení souběžného obchodu pro vlastní potřebu	34
Změna povolení	1

Účinná látka přípravku (tj. chemická látka nebo mikroorganismus, který působí účinek) musí být schválena Evropskou komisí. Podmínkou schválení je podání žádosti o posouzení účinné látky a předložení odpovídající dokumentace v některém členském státě Evropské unie. V České republice hodnocení účinných látek provádí Státní zdravotní ústav v Praze (SZÚ - oblast toxikologie, expozice operátora a rezidua) a ÚKZÚZ (OPOR - oblast fyzikálních a chemických vlastností, biologické účinnosti, ekotoxikologie a osudu a chování v životním prostředí). V roce 2020 se ČR podílela na hodnocení **13** účinných látek jako zpravodaj nebo spoluzpravodaj. V roce 2020 bylo na OPOR podáno **43** žádostí o posouzení ekvivalence zdroje účinné látky.

Na hodnocení nových přípravků nebo změn spolupracují členské země v rámci tzv. zón. Jeden z členských států provádí hodnocení (tzv. zonální zpravodaj), ostatní státy závěry hodnocení připomínají. V roce 2020 bylo na OPOR podáno **39** žádostí o hodnocení jako zonální zpravodaj a **38** žádostí o připomínkování.

Řada plodin pěstovaných v menším rozsahu zůstává žadateli o povolení opomíjena a možnosti ochrany jsou u nich omezené. OPOR zaměřuje svou činnost i na tuto oblast

ve spolupráci s pěstitelskými sdruženími a výzkumnými ústavy. V roce 2020 bylo vydáno **15** povolení rozšířeného použití přípravku formou nařízení ÚKZÚZ.

Evropská komise v roce 2020 zveřejnila zprávu o plnění Nařízení EP a Rady (EU) č. 1107/2020. Ze zprávy vyplývá, že se Komise nehodlá uведенé nařízení novelizovat. Předpokládá se, že se bude pozornost věnovat zejména zajištění dostatečné personální kapacity v jednotlivých členských zemích, aby bylo zejména možno zajistit včasné posouzení účinných látek v procesu obnovy schválení. Cílem Komise bude rovněž odstranění některých překážek u procesu vzájemného uznávání povolení.

5.2 Osvědčování způsobilosti pracovat podle zásad GEP

Odbor osvědčuje způsobilost zkušebních organizací testovat přípravky na ochranu rostlin v souladu se Správnou experimentální praxí a zajišťuje dozor nad činností těchto pracovišť. Pouze výsledky získané zkušebnami s osvědčením GEP mohou být v České republice, nebo v jiných členských zemích Evropské unie, využity jako dokumentace pro posouzení biologické účinnosti při povolování přípravku.

V roce 2020 bylo provedeno **16** kontrol dodržování zásad Správné experimentální praxe. Pochybení při provádění pokusů zjištěna nebyla. Byly zjištěny pouze nedostatky v dokumentaci pracovišť, které budou odstraněny před začátkem další pokusnické sezóny. V roce 2020 byl proveden jeden vstupní audit z důvodu prodloužení platnosti rozhodnutí o způsobilosti k provádění pokusů.

Kontakt: ředitel odboru: Ing. Pavel Minář, Ph.D., tel. 545 110 431, pavel.minar@ukzuz.cz

6 ODBOR KONTROLY ZEMĚDĚLSKÝCH VSTUPŮ (OKZV)

Odbor kontoly zemědělských vstupů zajišťuje kromě již výše zmiňovaných úředních kontrol krmiv, hnojiv a přípravků na ochranu rostlin u zemědělských subjektů registrovaných ÚKZÚZ, také kontroly v prvovýrobě (kontroly podmíněnosti spojené s kontrolou národních požadavků, národní kontroly a kontroly, které jsou na ústav delegovány platební agenturou).

OKZV také vede Registr distributorů přípravků. Zemědělci a další uživatelé mohou získávat přípravky určené pouze pro profesionální uživatele pouze od registrovaných distributorů. V roce 2020 bylo vyřízeno **35** žádostí o zápis do registru. Celkově je v registru zapsáno přes 260 distributorů. Registr distributorů je dostupný na: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/ro/Prehled/?POR=A>.

6.1 Kontroly podmíněnosti (cross compliance)

ÚKZÚZ, jako jedna z kompetentních kontrolních organizací, zajišťuje úřední kontrolu nad dodržováním požadavků cross compliance u zemědělských podnikatelů.

Během jedné kontroly na místě jsou inspektory prověřeny požadavky podmíněnosti spolu s požadavky národními (tj. bez vlivu na přímé platby), čímž je snížena administrativní zátěž kontrolované osoby.

V rámci kontrol podmíněnosti je kontrolováno pět tématických okruhů:

- **Kontrola zemědělských podnikatelů hospodařících ve zranitelných oblastech.**
- **Kontrola zákazu hnojení a aplikace přípravků na ochranu rostlin v ochranných pásmech kolem vod (DZES 1).** Zákaz aplikace hnojiv v nehnojeném pásu byl inspektory v terénu fyzicky prověřován od roku 2009, ovšem pouze u zemědělců hospodařících ve zranitelných oblastech. Tímto požadavkem je zakázané hnojení postihnutele i mimo zranitelné oblasti. Od roku 2014 kontrolují inspektoři kromě zákazu aplikace hnojiv v ochranném pásmu také zákaz aplikace POR.
- **Kontrola dodržování podmínek platných pro ochranu podzemních vod před znečištěním (DZES 3).** OKZV kontroluje tuto oblast od roku 2010, kdy část kompetencí týkajících se hospodaření se závadnými látkami převzal od České inspekce životního prostředí.
- **Kontrola hygieny krmiv a kontrola prevence, tlumení a eradikace TSE (tzv. přenosné spongiformní encefalopatie)**
- **Kontroly nakládání s přípravky na ochranu rostlin u profesionálních uživatelů. Úřední kontrola požadavků PPH 10 je zaměřena na:**
 - používání pouze povolených POR,
 - dodržování požadavků na ochranu podzemní vody při aplikaci POR se stejnou účinnou látkou,
 - dodržování povoleného rozsahu použití POR v souladu s údaji o jeho použití,
 - dodržování povoleného rozsahu dávkování POR, tzn., aby nebyla překročena nejvyšší povolená dávka stanovená v povolení POR,
 - dodržování omezení pro použití POR v ochranném pásmu zdrojů podzemních vod nebo vodárenských nádrží,
 - dodržování požadavků na ochranu včel a suchozemských obratlovců při aplikaci POR,
 - použití POR tak, aby nedošlo k zasažení rostlin mimo pozemek, na němž se prováděla aplikace,
 - dodržování stanovené ochranné vzdálenosti od břehové čáry při aplikaci POR za účelem ochrany vodních organismů.

Zjištěná pochybení:

Aplikace hnojiv na promrzlou půdu, překročení limitů N/ha u pěstovaných plodin jsou porušení konstatovaná ve zranitelných oblastech, na která se vztahuje snížení dotací přímých plateb.

V rámci kontrol standardů byl šetřen únik hnojiva do blízké vodoteče či přestřík hnojiva na sousední pozemky. Skladování statkových hnojiv v nevyhovujících skladech (úniky hnojiva do okolí) je z hlediska potencionálního ohrožení vod nejčastěji konstatovaným pochybením systému CC.

Neschválení havarijního plánu příslušným vodoprávním úřadem (či jeho úplná absence), nesprávné uložení hnoje na zemědělskou půdu bez souladu s havarijním plánem jsou nejčastěji zastoupená porušení, která ovšem nemají vliv na vyplacenou výši dotací, protože se neřadí k požadavkům podmíněnosti.

V rámci kontrol nakládání s POR bylo zjištěno použití POR v rozporu s požadavky na ochranu zdrojů pitné vody, zasažení necílové plochy při aplikaci POR, použití POR v rozporu s jeho označením (etiketou), překročení povoleného dávkování POR a nedodržení požadavků při aplikaci rodenticidů.

Přehled provedených kontrol cross compliance za rok 2020

Cross Compliance	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Nitrátová směrnice	151	8
DZES 1	303	0
DZES 3	317	44
Kontroly zásad potravinového práva	247	0
Kontroly tlumení přenosu TSE	163	0
Kontroly používání POR	276	15
Kontroly celkem	1457	67

*Kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

• Kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

6.2 Národní kontroly

6.2.1 Kontroly v oblasti krmiv

Kontroly v oblasti krmiv jsou prováděny jak v prvovýrobě, kde se zaměřují především na užití krmiv a jejich skladování, ale i na výrobu (výrobci krmiv pro vlastní potřebu). Mimo prvovýrobu se jedná především o kontroly výrobců krmiv, se zaměřením především na výrobu (krmné směsi, premixy, doplňkové látky) registraci či schvalování krmivářských provozů, předvedení výroby, skladování, označování krmiv, HACCP, plán kontroly jakosti, dekontaminační program, nebo kontroly křížové kontaminace u výrobců s doplňkovými látkami. U dodavatelů krmiv jsou kontroly cíleny především na označování a balení krmiv a skladování. V menší míře jsou prováděna i šetření v maloobchodní síti.

Specifickou kategorií jsou mimořádné kontroly na podnět třetích osob nebo kontroly v rámci systému rychlého varování (RASFF).

Během kontrol na místě je zajišťován i odběr vzorků krmiv, doplňkových látek a premixů pro laboratorní analýzu.

Úřední kontroly ověřují dodržování požadavků při provozování všech registrovaných činností krmivářských podniků. Aktuální legislativní požadavky jsou implementovány do kontrolních listů, které mají inspektoři v terénu k dispozici. Je tak zajištěn koordinovaný výkon kontroly ve všech regionech. Pokud je zjištěno porušení předpisů, zjišťuje se závažnost závady i její rozsah. Závažné závady se obvykle řeší uložení zvláštního opatření, nutného pro odstranění příčiny a eliminaci následků.

Zjištěná pochybení:

V roce 2020 bylo provedeno celkem **1756** národních kontrol krmiv (řádné, mimořádné, následné), kdy alespoň jedno porušení bylo zjištěno u **22** kontrol. Na základě zjištěných porušení bylo uloženo **16** opatření k nápravě zjištěného stavu. Během kontrol na místě bylo konstatováno celkem **40** marginálních závad. Legislativně právnímu oddělení bylo předáno celkem **39** podnětů ke správnímu řízení. Jako nejčastěji konstatované porušení bylo zaprotokolováno používání nepovolených doplňkových látek, provozování činnosti krmivářského provozu bez registrace, falšování krmiv nebo nerespektování pravidel označování krmiv uváděných na trh. Marginální závady se týkaly zejména chyb označování a skladování krmiv.

6.2.2 Kontroly v oblasti hnojiv

Kontroly hnojiv jsou cíleny na uvádění hnojiv do oběhu - výrobu, distribuci a obchodní síť, dále je ověřováno označování, skladování a používání hnojiv. V rámci kontrol v prvovýrobě kontroluje ÚKZÚZ rovněž používání upravených kalů z čistíren odpadních vod a sedimentů na zemědělské půdě. V roce 2020 bylo provedeno celkem **258** kontrol, porušení požadavků bylo zjištěno u **15** kontrol. Na základě zjištěných porušení bylo uloženo **5** nápravných opatření k nápravě zjištěného stavu. Během kontrol na místě bylo konstatováno celkem 7 marginálních závad.

V roce 2020 ústav provedl celkem **50** kontrol používání upravených kalů z ČOV na zemědělské půdě. Na **12** kontrolách bylo zjištěno porušení právních předpisů.

Při národních kontrolách hnojiv je zajišťován i úřední odběr vzorků hnojiv, upravených kalů a sedimentů pro následný rozbor. Pro zahájení SŘ bylo na Oddělení legislativní a právní předáno celkem **16** podnětů.

V roce 2020 bylo u **18** oprávněných osob zkontrolováno oprávnění, které vydává ústav pro provádění odběru vzorků půd v rámci AZZP.

V neposlední řadě se do této kategorie zahrnují podnětné kontroly na základě stížností osob či orgánů veřejné správy.

Zjištěná pochybení:

Z výsledků provedených kontrol je zřejmé, že potenciálního ohrožení životního prostředí vlivem zemědělské činnosti pochází z nedostatečně zabezpečených skladů hnojiv, popřípadě z nevhodně uložených hnojiv na zemědělské půdě, kdy nejsou hnojiva či upravené kaly ukládány v souladu s havarijním plánem. V rámci užívání hnojiv došlo k zasažení okolního pozemku.

V rámci uvádění hnojiv do oběhu jsou ústavem zjišťována neregistrovaná hnojiva, případně na obalech chybí povinné údaje (datum výroby a použitelnosti, číslo šarže, informace týkající se obsahu rizikových prvků a látek...).

6.2.3 Kontroly přípravků na ochranu rostlin v obchodní síti

Výkon úřední kontroly výroby, dovozu, uvádění přípravků na ochranu rostlin do oběhu, jejich označování, balení a skladování je Odborem kontroly zemědělských vstupů realizován od 1. 1. 2014.

Za rok 2020 bylo inspektory provedeno celkem **588** kontrol distributorů přípravků a pomocných prostředků na ochranu rostlin, porušení požadavků bylo zjištěno u **51** kontrol a vydáno bylo **17** opatření k nápravě. Během kontrol na místě je dále zajišťován odběr vzorků přípravků na ochranu rostlin. V roce 2020 bylo v rámci ČR odebráno **38** vzorků přípravků k laboratorním analýzám, kdy se ověřoval soulad přípravku s podmínkami uvedenými v rozhodnutí o povolení (ověřuje se, zda jejich vlastnosti a složení splňují požadavky předepsané specifikace). Na základě výsledků laboratorních analýz přípravků byla vydána **2** nařízení o mimořádných rostlinolékařských opatřeních – zákaz uvádění na trh a používání POR.

Zjištěná pochybení:

Mezi nejčastější typy závad, stejně jako v roce 2019, patřil prodej a skladování přípravků s proslou dobou použitelnosti, prodej přípravků nepovolených a závady v označování a balení přípravků.

Na základě zjištěných porušení v oblasti distribuce přípravků bylo v roce 2020 legislativnímu a právnímu oddělení předáno celkem **16** podnětů ke SŘ a vydáno bylo **16** rozhodnutí.

6.2.4 Kontrola nakládání s přípravky na ochranu rostlin u profesionálních uživatelů

V roce 2020 bylo provedeno **687** národních kontrol u žadatelů i nežadatelů o dotace. Ve **13** případech bylo zjištěno porušení povinností při nakládání s POR.

Zjištěná pochybení:

Mezi nejčastější porušení patřilo překročení povoleného dávkování POR, použití nepovoleného POR, použití POR v rozporu s podmínkami na ochranu podzemní vody, nedodržení oznamovací povinnosti před aplikací rodenticidů podle § 51 odst. 1 zákona o rostlinolékařské péči a použití POR v rozporu s jeho označením (etiketou).

6.2.5 Kontroly ekologického zemědělství

Výběr subjektů pro národní kontroly je prováděn OdEZ v rámci rizikové analýzy na základě specifických rizikových faktorů. V roce 2020 byly v prvním kole rizikové analýzy vybírány ekologické podniky hospodařící na orné půdě s výměrou nad 30 ha (EZ/přechodné období). Stejně jako v loňském roce bylo druhé kolo rizikové analýzy zaměřeno na kontroly pěstitelů ovoce (intenzivní ekologické sady s výměrou nad 5 ha). Ve třetím kole rizikové analýzy pak byli vybíráni ekologičtí vinaři. Rizikovým faktorem ve všech třech kolech výběru ÚKZÚZ bylo možné použití přípravků na ochranu rostlin (herbicidů, insekticidů, fungicidů) nepovolených v ekologické produkci. V roce 2020 bylo provedeno celkem **14** národních kontrol ekologického zemědělství přičemž nebylo zjištěno žádné porušení požadavků platných pro ekologický způsob hospodaření.

6.3 Delegované kontroly

Delegované kontroly jsou zajišťovány pro platební agenturu SZIF – Státní zemědělský intervenční fond a v malé míře pro Státní ústav pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Pro SÚJB se odebírají vzorky krmiv na stanovení obsahu radionuklidů.

- **Kontroly podmínek v rámci agroenvironmentálně - klimatických opatření a agroenvironmentálně navazujících klimatických opatření**

Tyto kontroly se zaměřují na dodržování limitů při hnojení v rámci ošetřování travních porostů (louky, pastviny), zatravňování orné půdy, dodržování podmínek v případě hnojení v oblastech Natura 2000, posuzování limitů hnojení u zeleniny pěstované v rámci integrované produkce, kontrolu provádění pravidelných řezů v ekologických a integrovaných ovocných sadech. Pravidelné ošetřování se kontroluje rovněž ve vinicích, které jsou obhospodařovány v režimu integrované produkce.

- **Kontrola ekologicky hospodařících zemědělských podnikatelů**

Kontrolou ekologicky hospodařících zemědělců byl ÚKZÚZ pověřen na počátku roku 2010. Kontrolami zemědělců tzv. navazujících ekologických opatření se ústav zabývá od roku 2020. Vedle kontrol subjektů, které vybírá Státní zemědělský intervenční fond, provádí ÚKZÚZ výběr určitého procenta pro výkon svých vlastních kontrol. Výběrový soubor je vždy tématicky zaměřen, v jarních měsících se např. ověřuje pastevní chov zvířat, dále subjekty hospodařící na orné půdě a na podzim se odebírají listy révy vinné na stanovení přípravků na ochranu rostlin, tedy látek nepovolených v ekologickém režimu hospodaření.

- **Odebírané vzorky krmiv a rostlinného materiálu pro potřeby SÚJB a SZIF**

Objem odebíraných vzorků krmiv (seno, siláže, krmné směsi) pro monitoring radionuklidů byl v roce 2020 **50** vzorků. Vzorků technického konopí na stanovení obsahu THC bylo v roce 2020 odebráno celkem 17 v rámci 7 kontrol s tím, že jeden vzorek nevyhověl požadavkům. Vzorky technického konopí jsou u pěstitelů odebírány na stanovení obsahu tetrahydrocannabinolu (THC), přičemž plochy využívané k produkci konopí je možné považovat za způsobilé pouze tehdy, pokud obsah THC v použitých odrůdách nepřesáhne hodnotu 0,2 %. Obsah tetrahydrocannabinolu kolísá v závislosti na pěstované odrůdě, popřípadě na době odběru vláken. Maximální přípustná hodnota 0,2 % byla (po započtení nejistoty měření 10 %) překročena u jednoho analyzovaného vzorku (odrůda Finola).

Přehled provedených delegovaných kontrol za rok 2020

Delegované kontroly	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
AEKO	297	6
NAEKO	218	0
EZ	106	2
NEZ	62	3
Kontrola konopí – odběr vzorku	7	1
Celkem kontroly	690	12

*Kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

•Kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

Zjištěná pochybení:

Během kontrol na místě byla inspektory zjištěna nepovolená aplikace hnojiv v období zákazu hnojení. U titulu obecná péče o extenzivní louky a pastviny byla zjištěna aplikace kejdy prasat. U žadatelů hospodařících na titulu druhově bohaté pastviny nebyla splněna podmínka dodání min. množství N pastvou hospodářskými zvířaty. I v roce 2020 byly konstatovány nedostatky administrativního rázu, jakožto nevedení evidence o použitých hnojivech a POR.

6.4 Kontrolní testování aplikační techniky

S přípravky na ochranu rostlin souvisí také kontrolní testování aplikační techniky, které spočívá v přezkoumání způsobilosti zařízení pro správnou aplikaci přípravků u osob využívajících aplikační techniku v rámci své profesní činnosti.

Kontrolní testování aplikační techniky

Provozování kontrolního testování (KT) je koncesovanou živností, k jejímuž vydání se příslušnému živnostenskému úřadu po předchozím zhodnocení způsobilosti žadatele o koncesi vyjadřuje Oddělení kontroly a aplikační techniky.

V roce 2020 byla schválena 1 nová provozovna a bylo provedeno 12 kontrol stávajících provozoven KT. Kontroly byly zaměřeny především na správnost postupu při provádění vlastního KT, používání odpovídajících zkušebních pomůcek a vedení evidence zařízení podrobených KT.

6.5 Odborná způsobilost pro nakládání s POR

ÚKZÚZ zajišuje v souladu se zákonem č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů konání zkoušek odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin. ÚKZÚZ ve spolupráci s místně příslušnými orgány ochrany veřejného zdraví v rámci těchto zkoušek ověřuje znalosti a vydává „Osvědčení o odborné způsobilosti II. a III. stupně“. V roce 2020 ÚKZÚZ uspořádal 89 zkoušek, během kterých bylo vyzkoušeno celkem 983 žadatelů, z toho 807 žadatelů o II. stupeň a 176 žadatelů o III. stupeň odborné způsobilosti. Na základě vykonané zkoušky bylo v roce 2020 vydáno 964 „Osvědčení II. a III. stupně“.

6.6 Statistika spotřeby POR

Inspektoři ÚKZÚZ prováděli sběr a zpracování dat o spotřebě POR za předchozí kalendářní rok od **3 187** subjektů vybraných Českým statistickým úřadem (ČSÚ) pro 14 zemědělských plodin. Data o spotřebě POR slouží ke zpracování statistiky spotřeby POR pro účely Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí, Českého statistického úřadu (EUROSTAT), Českého hydrometeorologického ústavu a pro účely poskytování informací na žádost držitelů povolení POR, KHS, obcím atd. Data jsou následně zveřejňována na webových stránkách ÚKZÚZ.

Kontakt: ředitel odboru - Ing. Josef Svoboda, Ph.D., tel. 543 548 309,
pepa.svoboda@ukzuz.cz